

Rapport

Datum: 14 januari 2011

Rapportnummer: 2011/012

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat door toedoen van politieambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond aan de hoofdverdachte van een dodelijke steekpartij tijdens het zomercarnaval 2009 in Rotterdam bekend is geworden dat zij een telefonische melding heeft gedaan bij Meld Misdaad Anoniem.

Beoordeling

Algemeen

Op 25 juli 2009 vond er op het Zomercarnaval in Rotterdam een steekpartij plaats. Daarbij kwam een persoon om het leven, een ander raakte zwaargewond. De aanleiding voor de steekpartij lag in een ruzie om een meisje, M., de vriendin van een van de latere verdachten. Verzoekster was een goede vriendin van M.

Op de dag na de steekpartij werd er bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) een melding gedaan over het incident. De melding werd door MMA doorgestuurd naar de politie Rotterdam-Rijnmond. In de melding werd een belastende verklaring over een van de verdachten afgelegd. Twee personen kwam al snel als verdachte in beeld. Na hun aanhouding beriepen zich lange tijd op hun zwijgrecht. Op 11 augustus 2009 besteedde het programma Opsporing Verzocht aandacht aan de steekpartij. Tijdens de uitzending werden camerabeelden getoond van vijf mogelijke daders.

Verzoekster werd na de steekpartij als getuige aangemerkt. Haar mobiele telefoon werd op bevel van de officier van justitie te Rotterdam, na machtiging van de rechter-commissaris, gedurende een bepaalde periode afgetapt. Op 14 augustus 2009 belde verzoekster naar aanleiding van de uitzending van Opsporing Verzocht met MMA. Dit telefoongesprek werd op grond van voormelde machtiging afgetapt. Verzoekster informeerde MMA over wat zij wist van de steekpartij en legde een belastende verklaring af over een van de verdachten, die tegelijk ontlastend was voor de andere verdachte. MMA informeerde de politie Rotterdam-Rijnmond nog diezelfde dag dat er een melding was gedaan over de dodelijke steekpartij in Rotterdam. In deze melding ontbrak echter de belastende dan wel ontlastende verklaring.

Op 18 augustus 2009 ging verzoekster met M. mee naar het politiebureau, omdat de politie M. opnieuw wilde horen. Verzoekster werd als getuige ook gehoord. Ze informeerde de politie hoe zij op de hoogte was gekomen van de steekpartij. Zij was weliswaar met M. naar het carnaval gekomen, maar was naar een ander deel van de stad gegaan om naar de carnavalsoptocht te kijken. Verzoekster gaf tijdens het verhoor aan dat ze geen namen wil noemen van haar vriendinnen of van die van M. Tijdens het verhoor werden verzoekster foto's getoond van mogelijke daders. Verzoekster herkende hen alleen als personen van wie camerabeelden waren getoond in Opsporing Verzocht.

Op 11 september 2009 confronteerden politieambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond een van de verdachten met de inhoud van het afgetapte telefoongesprek, waarbij ook de identiteit van verzoekster als meldster bekend werd gemaakt. De andere verdachte werd in een verhoor op 14 september 2009 enkel met de melding van MMA aan de politie Rotterdam-Rijnmond geconfronteerd.

Op 15 september 2009 bezochten twee politieambtenaren uit Rotterdam verzoekster thuis. Zij vroegen verzoekster naar de naam van de persoon over wie zij in haar melding bij MMA een belastende verklaring had afgelegd. De politie informeerde verzoekster vervolgens dat haar telefoon werd afgetapt op het moment dat zij belde met MMA en dat deze gegevens in het strafdossier van de verdachten terecht zijn gekomen.

Op 21 september 2009 gaf verzoekster onder een schuilnaam een interview in het dagblad Spits over het bekend worden van haar identiteit bij de verdachten van de steekpartij, als meldster bij MMA. Deze berichtgeving leidde tot Kamervragen, welke de staatssecretaris van Justitie tijdens het vragenuurtje op 22 september 2009 beantwoordde (zie Achtergrond, onder I.). De staatssecretaris zegde onder meer toe dat voorkomende gevallen door het Openbaar Ministerie (OM) met MMA besproken zullen worden. Daarnaast zegde de staatssecretaris toe dat er gesprekken komen tussen OM en MMA om concrete en structurele afspraken te maken om situaties als in het onderhavige geval in de toekomst te voorkomen. In een brief aan de Tweede Kamer van 2 november 2009 deed de minister van Justitie deze toezegging gestand (zie Achtergrond, onder II.).

Verzoekster is er zeer verbolgen over dat haar anonieme melding bij de verdachten terecht is gekomen en diende daarover op 23 september 2009 een klacht in bij de Nationale ombudsman. Op 8 oktober 2009 startte de Nationale ombudsman een onderzoek naar de klacht van verzoekster. De Nationale ombudsman vroeg de korpsbeheerder en de minister om een reactie en stelde daarbij een aantal vragen.

Lopende het onderzoek van de Nationale ombudsman naar de klacht van verzoekster, is de hoofdverdachte van de steekpartij op 9 juli 2010 door de rechtbank Rotterdam veroordeeld voor een gevangenisstraf van 10 jaar (zie Achtergrond, onder III.). Hij werd schuldig bevonden aan de doodslag, poging tot doodslag en openlijke geweldpleging. Op het moment van het verschijnen van dit rapport diende er een hoger beroep.

Visie verzoekster

Verzoekster voelt zich ernstig benadeeld door het handelen van de politie Rotterdam-Rijnmond en de officier van justitie. Verzoekster was op dat moment zwanger en kon de stress rondom het bekend worden bij de hoofdverdachten van haar identiteit als meldster bij MMA niet gebruiken. Ze maakt zich ernstig zorgen om haar toekomst, die van haar kind en haar vriend. Verzoekster heeft zich in haar eerste verhoor op 18 augustus 2009 bewust op de vlakte gehouden, omdat zij bang was dat haar vriendin of de vriend van

haar vriendin later zouden kunnen lezen wat zij had verklaard en ze daardoor zelf in de problemen kon komen. Verzoekster verkeerde in dubio, omdat ze de politie aan de andere kant wilde helpen met de informatie die ze had. Daarom heeft ze de informatie die belastend zou kunnen zijn voor de vrienden van haar vriendin anoniem gemeld bij MMA. MMA heeft haar nota bene nog gerustgesteld dat haar identiteit niet bij de politie bekend zou worden.

Verzoekster hoorde van haar vriendin M. dat de verdachten in hun verhoor bij de politie hebben gehoord dat zij met MMA had gebeld. Verzoekster wist niet hoe haar melding bij MMA bij de verdachten terecht was gekomen, tot het moment dat de politie haar op 15 september 2009 vroeg een tweede verklaring af te leggen. Voordat de politiemensen bij haar langskwamen, belden ze haar op. Verzoekster liet weten dat de politie haar probeerde te intimideren door te vragen waarom ze niet een tweede verklaring wilde afleggen, terwijl ze wel met MMA had gebeld. Onder druk heeft verzoekster ermee ingestemd dat de politieambtenaren bij haar langs konden komen voor een verklaring. Tijdens dat gesprek vertelden de politiemensen dat haar telefoon was afgeluisterd en dat haar telefoongesprek met MMA in het strafdossier van de hoofdverdachte zat. Verzoekster is daarover zeer ontstemd en vreest voor haar veiligheid.

Visie korpsbeheerder

De korpsbeheerder liet de Nationale ombudsman op 6 november 2009 weten dat in overleg met de hoofdofficier van justitie te Rotterdam was besloten dat de hoofdofficier via de minister zou reageren op het onderzoek van de Nationale ombudsman. De hoofdofficier had in eerder overleg aangegeven dat alle acties van de politie aangaande het bekend worden van de identiteit van verzoekster als meldster bij MMA in het strafdossier van de verdachten in nauw overleg en onder directe aansturing van het OM zijn gegaan. Alle stappen die in dit proces zijn gezet, rekende de hoofdofficier tot zijn verantwoordelijkheid.

De korpsbeheerder was overigens nog van mening dat de betrokken politieambtenaren juist hebben gehandeld. Zij onderkennen direct de gevoeligheid van het aftappen van het telefoongesprek van verzoekster met MMA en hebben dit ook voorgelegd aan het OM. Alle stappen daarna zijn in nauw overleg met en onder directe aansturing van het OM gezet.

Visie minister

De minister liet de Nationale ombudsman in het kader van het onderzoek op 8 januari 2010 weten het te betreuren dat de gegevens van verzoekster bij de verdachten bekend zijn geworden en dat zij zich hierdoor bedreigd voelt. De minister oordeelde echter dat het OM niet onzorgvuldig had gehandeld door verzoeksters gegevens in het procesdossier op te nemen. Op grond van de wet en vanwege het grote belang van het bewuste gesprek voor het opsporingsonderzoek had het OM geen andere mogelijkheid dan van alle relevante opsporingsgegevens, dus ook van het uitgewerkte telefoongesprek van verzoekster met

MMA, proces-verbaal op te maken en in het strafdossier te voegen. Daarnaast bevatte het afgetapte gesprek ook ontlastende informatie voor een van de verdachten en die mocht het OM niet buiten het strafdossier laten. Dat een van de verdachten in een verhoor op 11 september 2009 ook daadwerkelijk is geconfronteerd met het afgetapte telefoongesprek, achtte de minister niet in strijd met de wet, nu een verdachte in staat moet worden gesteld zich te verweren tegen belastend bewijsmateriaal.

Het was volgens de minister ook niet mogelijk om de inhoud van het afgeluisterde telefoongesprek buiten het dossier te houden, zoals wel in het geval van een afgetapt telefoongesprek van een verdachte met zijn advocaat; een zogenoemde geheimhouder. Deze gesprekken dienen te worden vernietigd. Verzoekster kan echter niet worden aangemerkt als geheimhouder. Verder bestond voor het anonimiseren van het tapgesprek met verzoekster geen wettelijke grond. Los daarvan zou anonimiseren volgens de minister ook de indruk kunnen wekken dat Justitie over twee afzonderlijke bewijsstukken zou beschikken, terwijl sprake was van één bron. Evenmin viel verzoekster aan te merken als bedreigde getuige. De vereisten om door de rechter-commissaris aangemerkt te worden als bedreigde getuige staan vermeld in artikel 226a van het Wetboek van Strafvordering. Er moet dan sprake zijn van een dreiging op grond waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat moet worden gevreesd voor iemands leven, gezondheid of veiligheid, dan wel ontwrichting van zijn of haar gezinsleven. Verzoekster gaf weliswaar aan zich bedreigd te voelen, maar van aannemelijke dreiging was volgens de minister geen sprake.

Op de vraag van de Nationale ombudsman welke afspraken er zijn tussen MMA en het OM en de politie om de identiteit van een anonieme tipgever te waarborgen, antwoordde de minister dat er een interne werkinstructie is voor het OM. Deze instructie (Instructie meld misdaad anoniem, 2006I007) maakt duidelijk dat slechts in geval van onmiddellijk dreigend levensgevaar de identiteit van een anonieme tipgever bij MMA mag worden achterhaald, door het opvragen van gegevens van het telecommunicatieverkeer. Het vorderen van deze gegevens mag slechts wanneer het gaat om inlichtingen die dat leven kunnen redden. Wanneer een officier van justitie de identiteit van een melder bij MMA wil achterhalen, dan moet deze door tussenkomst van de hoofdofficier van justitie een schriftelijk verzoek indienen bij de voorzitter van de Centrale Toetsingscommissie (CTC), een adviesorgaan van het OM. Het College van procureurs-generaal (het College) beslist over het verzoek, na advies van de CTC en informeert de hoofdofficier over de uitkomst. Ook bij twijfel of een zaak ter goedkeuring aan het College moet worden voorgelegd, kan de hoofdofficier vooraf de CTC consulteren. De instructie MMA moet ook worden gevolgd; *'indien in een lopend opsporingsonderzoek aan de hand van verkeersgegevens of een tap blijkt dat een persoon met M. heeft gebeld'*. Dit ziet niet op de situatie van verzoekster, aldus de minister, omdat de identiteit van verzoekster al bekend was op het moment dat haar telefoon werd afgetapt en het OM tijdens het aftappen bekend werd met haar melding bij MMA. Op de vraag of er ook conform de richtlijn is gehandeld, gaf de minister vanwege het lopende opsporingsonderzoek geen antwoord.

De minister oordeelde dat het wel onbehoorlijk was dat verzoekster pas op 15 september 2009 was geïnformeerd dat de inhoud van haar telefoongesprek met MMA in het strafdossier was gevoegd. Het was niet juist om de naam van verzoekster bekend te laten worden bij de verdachten, zonder dat dit aan haar kenbaar was gemaakt en zonder dat in haar veiligheid was voorzien. Direct nadat de hoofdofficier in de media van verzoeksters situatie had vernomen, heeft de hoofdofficier maatregelen getroffen met betrekking tot de haar veiligheid. De hoofdofficier heeft verzoekster op 29 december 2009 schriftelijk zijn excuses aangeboden voor het late informeren en het niet direct regelen van beveiliging. De hoofdofficier benadrukte dat hij verzoekster graag in een persoonlijk gesprek excuses had gemaakt voor het feit dat er onvoldoende rekening is gehouden met haar veiligheid, maar dat dit gesprek op het laatste moment door verzoekster werd afgezegd. Op verzoeken van het OM om een nieuwe afspraak te plannen reageerde verzoekster niet meer.

(Tijdelijke) maatregelen

De minister liet weten inmiddels tijdelijke maatregelen te hebben getroffen, om, buiten de gevallen van de bovengenoemde werkinstructie, te voorkomen dat zich opnieuw een situatie voordoet waarin de anonimiteit van een beller met MMA dreigt te worden opgeheven. Bij een dreigende inbreuk op de anonimiteit van een M-melder, zal de betrokken officier van justitie overleggen met de voorzitter van de landelijke vergadering van rechercheofficieren van justitie of diens plaatsvervanger. De voorzitter zal dan samen met de betrokken politiefunctionarissen en MMA onderzoeken hoe de dreigende opheffing van de anonimiteit binnen de grenzen van de wet kan worden afgewend. Als tot de conclusie wordt gekomen dat de anonimiteit moet worden opgeheven, dan moet de officier de zaak overeenkomstig de interne instructie MMA aan de Centrale Toetsingscommissie van het College van procureurs-generaal voorleggen. Deze maatregel dient tot het moment dat een permanente oplossing is gerealiseerd, waar op dit moment aan wordt gewerkt. Voor deze permanente oplossing zal aansluiting worden gezocht bij het systeem van nummerherkenning, zoals dit ook ingevoerd wordt voor advocaten (die in het kader van het verschoningsrecht vrijelijk met hun cliënt moeten kunnen corresponderen). Advocaten kunnen een aantal telefoonnummers opgeven, die niet kunnen worden getapt. Een dergelijke oplossing wordt ook bedacht voor MMA.

De minister benadrukte nog de verantwoordelijkheid van de hoofdofficier van justitie voor de veiligheid van getuigen in gevallen waarin de anonimiteit van een MMA-melder gevaar loopt.

Aanvullende vragen aan de minister

Op aanvullende vragen van de Nationale ombudsman liet de minister weten dat de officier van justitie op de dag dat verzoekster haar MMA melding deed, door de politie is geïnformeerd over het afgetapte telefoongesprek. De officier van justitie heeft vervolgens

contact gehad met de toenmalige rechercheofficier, om de kwestie te bespreken en of dit gesprek een geheimhoudergesprek betrof. Er is besloten dat dit niet het geval was. De afweging is nog gemaakt om zo mogelijk de melding en daarbij de identiteit van verzoekster uit het dossier te houden, maar uiteindelijk is in september 2009 besloten om verdachten met de melding te confronteren. Er is geen overleg met de rechter-commissaris geweest (die de machtiging tot het tappen van de telefoon van verzoekster heeft gegeven). Evenmin is de zaak voorgelegd aan de Centrale Toetsingscommissie (CTC) van het OM. Nu de identiteit van verzoekster al bekend was bij het OM voordat ze werd getapt, was de interne MMA-instructie niet van toepassing. Derhalve is de zaak niet voorgelegd aan het CTC. De minister gaf verder een toelichting op zijn lezing van de zinsnede in de instructie MMA, waarin staat dat de instructie ook moet worden gevolgd; *'indien in een lopend opsporingsonderzoek aan de hand van verkeersgegevens of een tap blijkt dat een persoon met M. heeft gebeld'*. Volgens de minister gold deze voorwaarde alleen als niet bekend is wie er met MMA heeft gebeld. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer verdachten met een prepaid telefoon naar MMA bellen, hun naam niet noemen bij MMA en er ook geen stemherkenning is. In de onderhavige situatie was bekend wie er met MMA belde. Het beleidsdossier over de totstandkoming van genoemde instructie laat niet zien wat destijds de beweegredenen waren van de opstellers om bovengenoemde zinsnede op te nemen. De passage is in ieder geval niet expliciet aan de orde geweest bij het vaststellen van de tekst.

Achtergrondinformatie Meld Misdaad Anoniem

De telefonische tiplijn MMA is in 2003 landelijk ingevoerd, mede op initiatief van politie en justitie. Vanaf januari 2004 zijn alle politieregio's in Nederland MMA actief gaan inzetten bij het bestrijden van de criminaliteit (zie Achtergrond, onder IV.). In de communicatie over MMA naar de burger wordt benadrukt dat MMA als landelijke anonieme tiplijn ook daadwerkelijk anoniem werkt. MMA maakt geen onderdeel uit van de politie, heeft geen nummerherkenning en slaat geen gesprekken op. Wanneer iemand belt met MMA en de melding bevat waardevolle informatie voor politie of justitie, dan maakt MMA van het telefoongesprek een melding op, die wordt doorgezet naar de instantie voor wie de melding van belang kan zijn, in dit geval de politie Rotterdam. Dergelijke meldingen zijn zodanig opgesteld, dat deze niet te herleiden zijn tot de melder. Ook het programma Opsporing Verzocht, waarin politie en justitie de burger vragen om hulp bij de opsporing van strafbare feiten, benadrukt dat personen die slechts anoniem willen melden, dit via MMA kunnen doen.

Beoordeling

Het vereiste van rechtszekerheid houdt onder meer in dat gerechtvaardigde verwachtingen van burgers en organisaties jegens overheidsinstanties door die overheidsinstanties worden gehonoreerd. Dit vereiste brengt met zich mee dat wanneer een burger belt met

een mede door politie en justitie in het leven geroepen anonieme tiplijn, deze burger er vanuit mag gaan dat zijn anonimiteit zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.

Gezien het feit dat de hoofdofficier van justitie te Rotterdam het bekend worden van de identiteit van verzoekster als meldster bij MMA onder zijn verantwoordelijkheid schaart, zal de Nationale ombudsman daar in zijn oordeel over de klacht vanuit gaan.

1. De Nationale ombudsman is van oordeel dat een besluit om te komen tot het opheffen van de anonimiteit van een beller met MMA (ook buiten de gevallen zoals genoemd in de instructie MMA) met de grootst mogelijke zorgvuldigheid moet worden genomen. Niet alleen staat hier de anonimiteit (en daarmee mogelijk de veiligheid) van een M-melder op de tocht, ook de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van een landelijke anonieme tiplijn is ernstig in het geding.

2. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de officier van justitie in het geval van verzoekster onvoldoende heeft gedaan om de identiteit van verzoekster als meldster bij MMA anoniem te houden. De Nationale ombudsman is allereerst van oordeel dat verzoekster er in zijn algemeenheid van op aan moest kunnen dat zij daadwerkelijk anoniem kon melden bij MMA.

2.1. MMA is de enige landelijke tiplijn waar personen met kennis over strafbare feiten deze informatie telefonisch anoniem kunnen melden. Rond MMA zijn diverse maatregelen getroffen om zoveel mogelijk te kunnen waarborgen dat een beller ook daadwerkelijk anoniem blijft. Verzoekster belde MMA naar aanleiding van het item over de steekpartij in Opsporing Verzocht. In dit programma, waarin politie en justitie de hulp van de burger invoeren bij het oplossen van strafbare feiten, wordt expliciet aangegeven dat personen die anoniem informatie kwijt willen, dit bij MMA kunnen doen. Verzoekster mocht er dan ook op vertrouwen dat ze anoniem bleef, toen ze MMA belde. Ze werd op dat moment echter afgeluisterd door de politie. (De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat de politie verzoekster opzettelijk na de uitzending van Opsporing Verzocht heeft afgetapt, omdat mensen die (mogelijk) kennis dragen van strafbare feiten vaak contact met elkaar zoeken naar aanleiding van berichtgeving in de media. Gevallen als het onderhavige kunnen zich dan vaker voordoen. Dat dwingt politie en justitie tot het nemen van maatregelen, zoals die inmiddels zijn getroffen.) Dat verzoeksters telefoon werd afgetapt was voor haar des te pijnlijker, omdat zij er welbewust voor heeft gekozen de informatie die zij had, wél aan de politie door te spelen maar dan via MMA. Ze heeft zich bewust op de vlakte gehouden in haar eerste verhoor bij de politie. Verzoekster bevond zich in de omgeving van de verdachten en zij wilde beslist niet dat haar vriendin en de verdachten te weten zouden komen dat ze de politie had getipt. Daarom was anoniem melden voor haar de meest veilige optie.

3. De Nationale ombudsman is verder van oordeel dat de officier van justitie zorgvuldiger te werk had moeten gaan bij de afweging om de afgetapte melding van verzoekster te

gebruiken.

3.1 Toen de officier van justitie zich geconfronteerd zag met het feit dat de telefoon van verzoekster was afgetapt terwijl zij met MMA belde, is er overleg geweest met de rechercheofficier van justitie. De Nationale ombudsman begrijpt uit de reactie van de minister dat in dat contact vooral is gekeken naar de juridische mogelijkheden om de identiteit van verzoekster buiten het strafdossier te houden. Die bleken er niet te zijn. Daarnaast was de melding van groot belang voor het opsporingsonderzoek en heeft de officier van justitie uiteindelijk de afweging gemaakt om de verdachten met de melding te confronteren. Het OM had namelijk van doen met twee verdachten, die zich lange tijd op hun zwijgrecht beriepen. De verklaring van verzoekster kon daar verandering in brengen, nu deze voor de ene verdachte belastend en voor de andere verdachte ontlastend bleek. Een dergelijke motivering had volgens de Nationale ombudsman nooit de doorslag mogen geven om de afgetapte MMA melding te gebruiken, nu niet ook alle stappen waren doorlopen om van een zorgvuldige afweging te kunnen spreken.

3.2. Voor zover bekend zijn er in Nederland ook geen andere (recente) gevallen zoals de klacht van verzoekster bekend. Door de minister is ook niet voorzien in situaties als de onderhavige. Er is geen wetgeving of andere regelgeving die bepaalt wat te doen wanneer politie of justitie zich geconfronteerd zien met een zaak zoals die van verzoekster. Wel is er de interne instructie MMA, waarin is bepaald wanneer de anonimiteit mag worden opgeheven van een persoon die met MMA heeft gebeld. Slechts in het uitzonderlijke geval dat door het opheffen van de identiteit van een melder bij MMA onmiddellijk dreigend levensgevaar kan worden afgewend, mag de officier overgaan tot het opheffen van de identiteit van een melder bij MMA. De officier van justitie dient de zaak in dergelijke gevallen voor te leggen (via de Centrale Toetsingscommissie) aan het College van procureurs-generaal. (Illustratief hierbij is dat tot het zich tot het voorjaar van 2009 vier of vijf keer heeft voorgedaan dat een officier een zaak via de hoofdofficier aan de CTC heeft voorgelegd. Telkens zijn de verzoeken om de anonimiteit op te heffen afgewezen (zie Achtergrond, onder V.)) Ook bestaat de mogelijkheid voor de officier van justitie om de zaak bij twijfel, of voor collegiaal overleg voor te leggen aan de CTC (zie Achtergrond, onder VI.).

3.3. De Nationale ombudsman vindt dat naar analogie van de bovengenoemde instructie en de mogelijkheid die de officier van justitie had om de zaak bij twijfel of voor collegiaal overleg eerst aan het College of de CTC voor te leggen, de officier van justitie daarvan gebruik had moeten maken. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de officier van justitie zich meer bewust had moeten zijn van de zeer bijzondere situatie waarmee zij van doen had en ziet niet in om welke reden de officier de zaak niet (direct) aan de CTC heeft voorgelegd. Evenmin ziet de Nationale ombudsman in waarom verzoekster niet over het aftappen van haar telefoongesprek met MMA is ingelicht voordat de verdachten werden geconfronteerd met haar melding bij MMA. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de officier van justitie onzorgvuldig heeft gehandeld. Het vertrouwen dat verzoekster mocht

hebben in Meld Misdaad Anoniem, is daarmee door de officier van justitie geschaad.

De gedraging van de hoofdofficier van justitie te Rotterdam is niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman heeft er met instemming kennis van genomen dat de minister verzoekster excuses heeft gemaakt dat verzoekster eerst na een maand is geïnformeerd over het aftappen van haar telefoongesprek met MMA. Ook heeft de Nationale ombudsman er met instemming kennis van genomen dat de minister maatregelen heeft getroffen om vergelijkbare gevallen voor de toekomst te voorkomen.

Slotbeschouwing

De medewerking van het publiek is een niet te onderschatten factor bij de opheldering van misdrijven. Naar aanleiding van de steekpartij tijdens het Zomercarnaval 2009 in Rotterdam riepen politie en justitie ook actief de hulp in van de burger. Justitie had een groot opsporingsbelang. Immers betrof het een zeer ernstig delict met uiterst trieste gevolgen, waarvoor de dader inmiddels is veroordeeld tot 10 jaar gevangenisstraf.

Sinds 2004 kunnen burgers informatie over strafbare feiten telefonisch anoniem melden bij de landelijke tiplijn van Meld Misdaad Anoniem. Voor de geloofwaardigheid van MMA en het vertrouwen en de veiligheid van de burger, is het van groot belang dat de anonimiteit van de burger zo veel mogelijk is gewaarborgd. Om die reden heeft het Openbaar Ministerie in 2006 een interne instructie opgesteld, waarin is beschreven in welke uitzonderlijke situaties de anonimiteit van een M-melder slechts mag worden opgeheven en welke procedure daarvoor moet worden gevolgd. De Nationale ombudsman oordeelde in deze zaak dat de officier van justitie naar analogie van deze instructie had moeten handelen. Door dit niet te doen, maar de hoofdverdachte - zonder dat verzoekster dit wist - te confronteren met de afgetapte melding van verzoekster aan MMA, waarbij ook verzoeksters naam bekend werd, handelde de officier onzorgvuldig. Daarmee was het vertrouwen van verzoekster in MMA door de officier van justitie geschaad. De Nationale ombudsman acht het van groot belang dat in de toekomst wordt voorkomen dat ongerechtvaardigde verwachtingen worden gewekt bij burgers die gebruik maken van MMA. Dit is voor hem reden om een aanbeveling te doen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond en de hoofdofficier van justitie te Rotterdam, die wordt toegerekend aan minister van Veiligheid en Justitie is gegrond, ten aanzien van:

- de schending van het vereiste van rechtszekerheid, nu de officier van justitie onvoldoende maatregelen genomen heeft om de anonimiteit van verzoekster als meldster bij MMA te waarborgen.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de minister van Veiligheid en Justitie in overweging om te bevorderen dat er op korte termijn definitieve maatregelen worden getroffen om situaties als onderhavige in de toekomst te voorkomen.

Onderzoek

Op 23 september 2009 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw X te Y, met een klacht over een gedraging van politieambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond en de hoofdofficier van justitie te Rotterdam.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond (de burgemeester van Rotterdam) en de minister van Veiligheid en Justitie (voorheen de minister van Justitie), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder en de minister verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. De minister verstreekte de Nationale ombudsman stukken uit het procesdossier op basis van vertrouwelijkheid. Deze stukken zijn op die basis gebruikt voor het onderzoek.

Ook heeft er op 22 oktober 2009 een informatief gesprek plaatsgevonden tussen de Nationale ombudsman en de directeur van de Stichting Meld Misdad Anoniem (MMA).

In het kader van het onderzoek werd verzoekster de gelegenheid geboden te reageren op de reactie van de korpsbeheerder en de minister op het onderzoek van de Nationale ombudsman. Verzoekster maakte hiervan geen gebruik.

Vervolgens werden de betrokkenen verzocht op de bevindingen te reageren. De reactie van de minister gaf geen aanleiding het verslag van bevindingen op enkele punten aan de vullen. Verzoekster en de korpsbeheerder deelden mee zich te kunnen vinden in het verslag van bevindingen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

het verzoekschrift van verzoekster van 23 september 2009,

de reactie van de korpsbeheerder van 5 november 2009 op het onderzoek van de Nationale ombudsman,

de reactie van de minister van Justitie van 6 januari 2010 op het onderzoek van de Nationale ombudsman,

de reactie van de minister van Justitie van 16 juli 2010 op de aanvullende vragen van de Nationale ombudsman,

5. de reactie van de minister van Veiligheid en Justitie van 1 december 2010 op het verslag van bevindingen.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

I. Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2009-2010, nr. 4, pag. 227-230.

II. Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 28684, nr. 255.

III. *'Landelijke invoering Meld Misdaad Anoniem'*, Persbericht Ministerie van Justitie, 15 oktober 2008.

IV. Rechtbank Rotterdam 09 juli 2010, LJN: BN0875.

V. *'M. werkt preventief'*, interview met Guus Wesselink van Meld Misdaad Anoniem in *Opportuun*, tijdschrift voor het Openbaar Ministerie, jaargang 15, nummer 4, april 2009.

VI. *Handboek voor de opsporingspraktijk*, Openbaar Ministerie, deel I, Sdu Uitgevers, Den Haag 2007, pag. 427.